

שיקום מקצועי

פעולות אגף השיקום

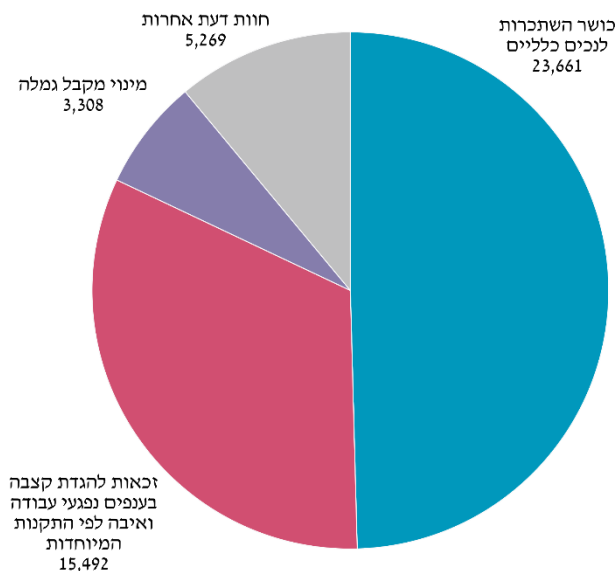
אגף השיקום במוסד לביטוח לאומי מסייע לזכאים שנפלטו משוק העבודה ולזכאים חסרי ניסיון בתעסוקה להיקלט בעבודה המתאימה לכישוריהם המקצועיים וליכולת התפקוד שלהם באמצעות הכשרה מקצועית והשמה בעבודה. עובדות השיקום¹, שהן עובדות סוציאליות בהכשרתן, מסייעות באמצעות שירותי אבחון, ייעוץ לתעסוקה וליווי של המבוטח בכל תהליך השיקום. מאמצים רבים מושקעים באיתור האוכלוסייה המתאימה מקרב הזכאים לקצבאות השונות, כדי להגדיל ככל האפשר את שיעור המשתלבים בעבודה בסוף התהליך.

להלן השירותים שאגף השיקום מספק:

- **שירותים בעין (עיקר השירותים באגף):** אבחון, הכוונה וייעוץ בבחירת מקצוע, טרום-הכשרה והכשרה מקצועית, השלמת השכלה ולימודי השכלה גבוהה וסיוע בהשמה בעבודה.
- **מימון ההוצאות הנלוות לשיקום:** למשל מימון האבחון והלימודים, דמי שיקום (גמלה חודשית למחיה בתקופת הלימודים), מימון הנסיעות אל מקום ההכשרה וממנו. משתקם יכול להיות זכאי ליותר משירות אחד או תשלום אחד.
- **חוות דעת מקצועיות** ניתנות לאגפי מינהל הגמלאות בעניינים האלה: קביעה של דרגת כושר ההשתכרות לנכים, מינוי של מקבל גמלה למי שאינו כשיר לטפל בכך בעצמו, קביעת הזכאות של נפגעי עבודה להעלאת דרגת הנכות, קביעת הזכאות של נכים להיוונים וקביעת הזכאות לתגמולים מיוחדים לנפגעי עבודה ונפגעי פעולות איבה. ניתנות חוות דעת גם שלא בענייני חוק הביטוח הלאומי. בשנת 2022 סופקו כ-47.7 אלף חוות דעת שונות, 50% מהן לשם קביעת דרגת כושר ההשתכרות של נכים כלליים (תרשים 1) וכשליש מהם לשם קביעת זכאות להגדלת קצבה בענפי נפגעי עבודה ואיבה.
- **סיוע במיצוי זכויות כספיות:** ניתן לנפגעי עבודה ולנפגעי פעולות איבה הזכאים להן (כגון קצבה מיוחדת ומענקים מיוחדים). ב-2022 קיבלו סיוע כזה 5,784 אנשים, והסתיים הטיפול ב-1,383 בהם משום שהם מיצו את הזכויות הכספיות.
- **סיוע לאלמנות/ים ולנפגעי פעולות איבה:** עובדות אגף השיקום, מכוח היותן עובדות סוציאליות, מסייעות גם לאלמנות ולאלמנים בשעת משבר ולנפגעי פעולות איבה במהלך כל חייהם.

1 שנים הן הרוב המכריע של עובדי השיקום, ולכן נקטנו לשון נקבה.

תרשים 1: חוות הדעת שסיפק אגף השיקום לפי נושאים, 2022

מי זכאי לשיקום מקצועי?

לשיקום מקצועי זכאי מי שעדיין לא הגיע לגיל הפרישה, והוא אחד מאלה:

- **נכה כללי:** תושב ישראל הסובל מליקוי גופני, שכלי או נפשי, אם מתקיימים בו כל התנאים האלה: (א) נקבעה לו נכות רפואית ברמה של 20% לפחות, על פי מבחני נכות; (ב) הוא אינו יכול עוד לעסוק בעבודתו הקודמת או בעבודה מתאימה אחרת, בגלל הליקוי; (ג) עקב הליקוי הוא זקוק ומתאים להכשרה מקצועית ולשיקום נוספים שיאפשרו לו לחזור לעבודתו הקודמת או לעבודה מתאימה אחרת. גם בן/בת זוג של נכה שאינו בר שיקום עקב הליקוי ומתגורר עמו בקביעות זכאי לשיקום.
- **נפגע עבודה:** מי שנפגע בעבודה² ומתקיימים בו התנאים האלה: (א) נקבעה לו נכות רפואית ברמה של 10% לפחות ובשל הפגיעה הוא אינו יכול לעסוק בעבודתו הקודמת או בעבודה מתאימה אחרת. (ב) הוא זקוק להכשרה מקצועית מיוחדת כדי שיוכל לחזור לעבודתו הקודמת. המוסד רשאי לאשר שיקום מקצועי גם למי שבדרגת נכות נמוכה מ-10%, אם המשך העבודה במקום הקודם עלול לסכן באופן חריג את בריאותו או את בטיחותו של המשתקם.
- **אלמן או אלמנה** כמשמעותם בחוק, המקבלים קצבת שאירים או קצבת תלויים, ומתקיימים בהם כל התנאים האלה: (א) הם חסרי מקצוע או אינם יכולים להתפרנס ממקצועם למחיתם. (ב) הם אינם יכולים להוסיף ולעבוד במקום עבודתם הקודם בעקבות פטירת

2 נפגע בתאונה שהתרחשה בזמן העבודה ובגלל העבודה, לרבות בדרך לעבודה או ממנה, או מי שלקה במחלת מקצוע כמוגדר בתקנות.

שיקום מקצועי

בן/בת הזוג. (ג) עובדת השיקום קבעה כי הם מתאימים להכשרה או להסבה מקצועית בכפיפות למצב הרפואי ולהשכלתם.

- **נפגע פעולת איבה:** נפגע בפעולת איבה³ שנקבעה לו נכות רפואית ברמה של 20%⁴ לפחות, ובשל הפגיעה הוא אינו יכול לעסוק בעבודתו הקודמת או בעבודה מתאימה אחרת, או שהוא זקוק להכשרה מקצועית מיוחדת כדי שיוכל לחזור לעבודתו הקודמת. גם בני משפחות שכולות כהגדרתם בחוק (אלמן/ה, יתומים והורים שכולים), שקרובם נפטר בשל פעולת איבה, זכאים לשיקום מקצועי.

תהליך השיקום

פונים חדשים

בשנת 2022 עלה מספר הפונים לשיקום בביטוח הלאומי והגיע ל-12,322 איש לעומת 11,735 איש ב-2021 – עלייה של 5% התואמת את העלייה במספר המקבלים נכות כללית וקצבת נכות מעבודה יציבה (4.5%-ו-5.3% בהתאמה). רוב הפונים (כ-89%) היו שייכים לענף נכות כללית, ומיעוטם (כ-9%) – לענף נפגעי עבודה (לוח 1).

לוח 1: הפונים לשיקום מקצועי לפי הענף (מספרים מוחלטים), 2020-2022

שנת הפנייה	סך הכול	נכות כללית	נפגעי עבודה	שאירים	נפגעי פעולת איבה
2020	10,577	9,084	1,159	231	103
2021	11,735	10,295	1,106	221	113
2022	12,322	10,928	1,080	221	93

40% מהפונים לשיקום הם בשנות העשרים לחייהם (תרשים 2). בקרב הצעירים יותר שיעור המשתקמים מענף נכות כללית גדול יותר, משום שבקבוצה זו נכללים אנשים עם מוגבלות מלידה, שבהגיעם לבגרות פונים לשיקום כדי לממש את זכויותיהם. חלקם של נפגעי העבודה והאלמנות/ים בכלל המשתקמים גדל ככל שהגיל עולה, עד גיל הפרישה, שכן אלה מצטרפים אל הזכאים לגמלה בגיל מאוחר יותר.

ב-2022 רוב מכריע של הפניות לשיקום (כ-96%) היו ביוזמת המשתקמים, ל-73% בהם היתה זו הפנייה הראשונה. פנייה ביוזמת המשתקמים עשויה להצביע על מוטיבציה גבוהה למדי, ולכן גם על סיכויי הצלחה גבוהים יותר. פקידות השיקום יזמו את הפנייה רק ב-4% מהמקרים, אך בקרב נפגעי פעולת איבה היה השיעור גבוה יחסית – כ-10% (לוח 2).

3 פעולה של כוחות צבאיים או צבאיים-למחצה או כוחות בלתי סדירים של מדינה או ארגון העוינים לישראל, או פעולה שבוצעה תוך סיוע לאחד מאלה, בשליחותם או מטעמם, וכוונה נגד ישראל.
4 מי שנפגע לפני 1996 זכאי לשיקום מקצועי אם נקבעו לו 10% נכות רפואית או יותר.

לוח 2: הפונים לשיקום מקצועי לפי הענף, מספר הפנייה ויזום הפנייה, (מספרים מוחלטים ואחוזים), 2022

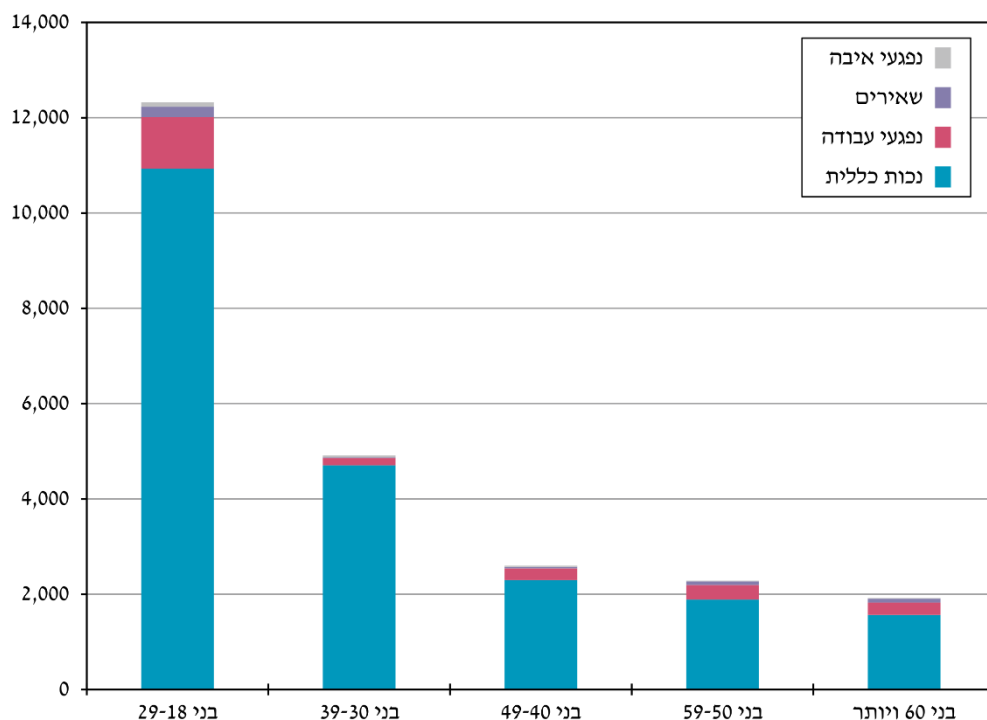
מספר הפנייה / יזום הפנייה	סך הכל		הענף (אחוזים)		
	מספרים מוחלטים	אחוזים	נכות כללית	נפגעי עבודה	נפגעי שאירים
סך הכל מספרים אחוזים	12,322	100.0	10,928	1,080	221
פנייה ראשונה					
סך הכל	8,969	72.8	72.6	75.7	74.2
הפונה	8,651	70.2	70.0	73.8	72.0
הביטוח הלאומי	256	2.1	2.0	1.4	.
גורם בקהילה	44	0.4	0.4	0.1	0.9
אחר	18	0.2	0.1	0.4	.
פנייה חוזרת					
סך הכל	3,353	27.2	27.4	24.4	25.8
הפונה	3,245	26.3	26.6	23.8	24.4
הביטוח הלאומי	77	0.6	0.6	0.4	0.9
גורם בקהילה	20	0.2	0.2	.	0.5
אחר	11	0.1	0.1	0.2	.

שילבי השיקום

- עיקר פעילותו של אגף השיקום הוא סיוע בהשתלבות בעבודה. תחילה נבחנת ההתאמה של הפונה לשיקום, ולאחר מכן מותאמת לו התוכנית הטובה ביותר לצרכיו, לרצונותיו וליכולותיו, על-פי חוות הדעת של עובדות השיקום. להלן השלבים העיקריים בתהליך:
- **אבחון:** בדיקה של כישורי התעסוקה, כולל ייעוץ והכוונה מקצועית, בידי פקידות השיקום, מכוני אבחון או מרכזי שיקום.
  - **טרום-הכשרה:** הקניית הרגלי עבודה במרכזי שיקום, קורסי העצמה והשלמת השכלה (בגרות, פסיכומטרי, מכינה וכו'), בהתאם לממצאי האבחון וכהכנה להשתלבות בהכשרה מקצועית או בעבודה.
  - **הכשרה מקצועית או לימודים אקדמיים לשם רכישת מקצוע:** לימודים במוסדות להשכלה גבוהה (אוניברסיטאות ומכללות), בבתי ספר להנדסאים או בקורסים מקצועיים (למשל לטכנאות, מזכירות, הנהלת חשבונות ובישול).
  - **השמה בעבודה:** סיוע לבעלי מקצוע או למי שסיימו הכשרה מקצועית בחיפוש עבודה המתאימה ליכולותיהם ולמקצוע שרכשו, ליווים ומעקב אחר השתלבותם בעבודה.

שיקום מקצועי

תרשים 2: מספר הפונים לשיקום מקצועי לפי הגיל והענף, 2022

המשתתפים והתוכניות

עם המשתתפים בתהליך השיקום נמנים מי שהתחילו תוכנית שיקום ב-2022 או מי שממשיכים שיקום שהחל בעבר. בסך הכל השתתפו בשנת 2022 כ-31 אלף איש בכ-75.7 אלף תוכניות (לוח 3), ובממוצע נפתחו לכל משתתף 2.4 תוכניות. האבחונים היוו כ-43% מכלל התוכניות, והתוכניות להשמה בעבודה היוו כ-12% מהן. כ-85% מן המשתתפים בתוכניות שייכים לענף נכות כללית, כ-11% לנפגעי עבודה והיתר לשאירים או איבה.

ישראל היא מהמדינות המובילות במערב בשיעור האקדמאים, ושיעורם גבוה גם בתוכניות השיקום. מספר המשתתפים בתוכניות ההכשרה המקצועית עלה בין 2021 ל-2022 ב-8.5% (מ-8,190 ל-8,887), בהם גם המשתתפים בתוכניות להשכלה גבוהה – שעלה ב-6.8% (מ-5,623 ל-6,005) (תרשים 3).

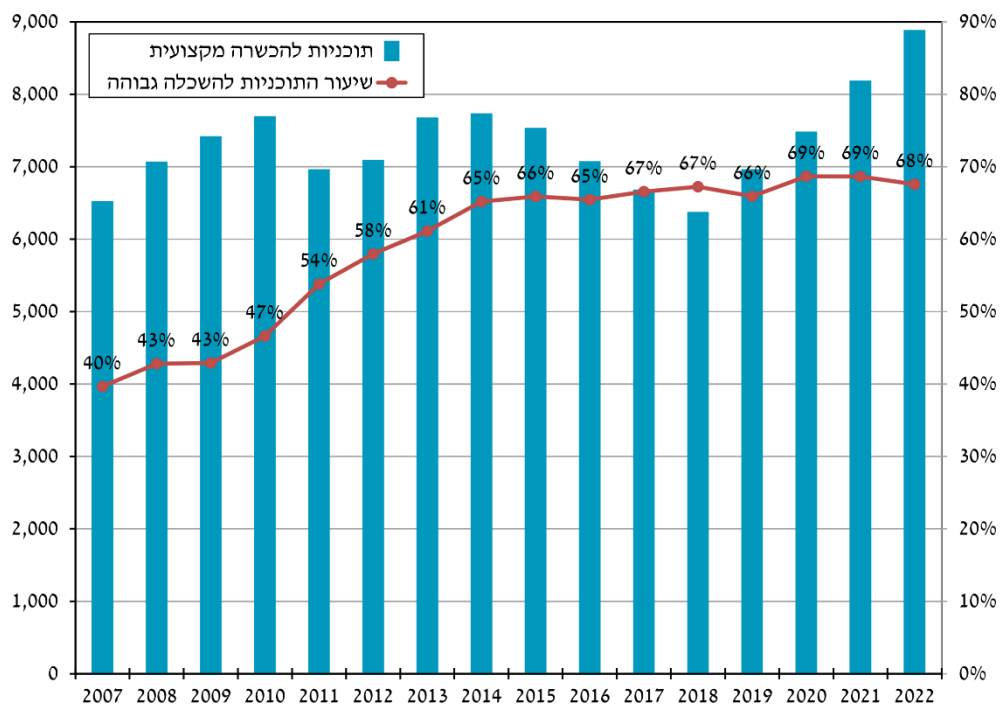
לוח 3: תוכניות השיקום המקצועי והמשתתפים בהן לפי הענף וסוג התוכנית.
(מספרים מוחלטים ואחוזים). 2022

סוג התוכנית	הענף (אחוזים)				סך הכל	
	נפגעי פעולות איבה	שאירים	נפגעי עבודה	נכות כללית	מספרים מוחלטים	אחוזים
סך כל התוכניות						
מספרים מוחלטים	1,135	1,425	7,751	65,352	75,663	
אחוזים	1.5	1.9	10.2	86.4	100.0	
אבחון						
סך הכל	1.0	1.8	10.8	86.4	100.0	32,862
אבחון פנימי לזכאות	0.5	1.8	9.3	88.4	100.0	14,658
אבחון פנימי לתוכניות	5.3	0.0	94.7	0.0	100.0	57
אבחון חיצוני	1.1	2.0	9.0	88.0	100.0	13,581
טרום הכשרה						
סך הכל	1.4	1.8	13.2	83.7	100.0	5,074
השלמת השכלה	1.6	1.2	9.0	88.1	100.0	1,727
הקניית הרגלי עבודה	1.2	2.1	14.0	82.7	100.0	2,523
הכשרה מקצועית / לימודים אקדמיים						
סך הכל	2.9	2.0	7.0	88.1	100.0	11,974
קורס מקצועי	1.4	3.1	11.2	84.2	100.0	2,882
לימודים אקדמיים	3.4	1.6	5.8	89.1	100.0	6,005
תשלומים נוספים ללימודים אקדמיים	3.3	1.8	5.7	89.2	100.0	2,961
יצירת תנאי לימוד	0.8	0.0	0.8	98.4	100.0	126
השמה בעבודה						
סך הכל	1.5	2.1	13.4	83.0	100.0	9,161
הכנה להשמה	1.7	2.0	14.9	81.4	100.0	2,029
סיוע בהשמה	1.4	2.1	12.9	83.6	100.0	5,609
ליווי לאחר השמה	1.8	2.3	13.1	82.9	100.0	1,523
מיצוי זכויות						
סך הכל	12.3	0.0	60.3	0.0	100.0	73

שיקום מקצועי

הענף (אחוזים)				סך הכל		סוג התוכנית
נפגעי פעולות איבה	שאירים	נפגעי עבודה	נכות כללית	מספרים מוחלטים	אחוזים	
הפניה לגורם אחר						
1.5	0.0	4.9	93.5	100.0	713	סך הכל
1.5	0.0	5.0	93.5	100.0	662	עבודה ב"המשקם"
2.0	.	3.9	94.1	100.0	51	גורם בקהילה
מעקב ואחזקה						
1.7	2.0	9.1	87.2	100.0	12,941	
תמיכה מקבילה לתוכנית						
0.3	1.3	7.2	91.2	100.0	2,865	
סך כל המשתתפים						
599	598	3,360	26,491		31,048	מספרים מוחלטים
1.9	1.9	10.8	85.3	100.0		אחוזים

תרשים 3: התוכניות להשכלה גבוהה ושיעורן בכלל התוכניות להכשרה מקצועית, (מספרים מוחלטים ואחוזים), 2007-2022

אנשים בעלי מוגבלות רפואית ברמה נמוכה (10%–19%) בולט חלקם של הסובלים מבעיות בלוח 4 מובאת התפלגות המשתתפים בתוכניות השיקום על פי הליקוי העיקרי⁵ ושיעור הנכות הרפואית שלהם. סביר להניח שככל שאחוזי הנכות הרפואית נמוכים יותר, מידת העצמאות גדולה יותר, וכך גם היכולת להשתלב בעבודה באופן עצמאי, ולהפך: ככל שאחוזי הנכות גבוהים יותר קטנה ההסתברות למצוא עבודה בשוק החופשי. ואכן, חלקם של בעלי דרגת נכות רפואית בשיעור של 40%–59% בקרב המשתקמים ב-2022 היה 49%, הקבוצה הגדולה ביותר.

בקרב לוקומוטוריות (11.1%), רובם מענף נפגעי עבודה (נכים כלליים בדרגת נכות זו אינם זכאים לשיקום). בקרב בעלי אחוזי נכות גבוהים יותר, רובם מענף נכות כללית, גדול חלקם של הסובלים מבעיות פנימיות, נוירולוגיות, ראייה ולוקומוטוריות.

לוח 4: המשתתפים בשיקום המקצועי לפי דרגת הנכות הרפואית והליקוי העיקרי, (מספרים מוחלטים ואחוזים). 2022

הליקוי העיקרי	דרגת הנכות הרפואית (אחוזים)						סך הכל	
	100%–80%	79%–60%	59%–40%	39%–20%	19%–10%	ללא נכות*	מספרים מוחלטים	אחוזים
סך הכל (מספרים) אחוזים	3,560 100.0	5,463 100.0	15,108 100.0	4,810 100.0	915 100.0	1,192 100.0	31,048 100.0	
נפשי או פיגור	4.4	21.0	52.0	14.9	6.3	0.0	9,944	32.0
פנימי	24.5	22.2	16.1	12.0	9.6	0.0	5,194	16.7
אורוגניטלי	5.9	4.9	1.5	1.7	1.8	0.0	802	2.6
נוירולוגי	20.7	16.8	7.9	9.3	2.3	0.0	3,310	10.7
לוקומוטורי	9.5	16.2	8.6	16.9	11.7	0.0	3,456	11.1
ראייה	17.5	2.3	0.9	1.2	0.7	0.0	956	3.1
שמיעה	3.0	8.0	1.5	1.9	1.3	0.0	875	2.8
אחר**	14.5	8.6	11.5	42.1	66.3	100.0	6,511	21.0

* הזכאות לשיקום בענפים איבה ושאיירים אינה תלויה בהכרח במצב הרפואי.
 ** כולל משתקמים ללא ליקוי.

מסיימי שיקום

הצלחת השיקום המקצועי תלויה בין היתר במוטיבציה להשתקם, כך שקליטה בשוק העבודה אינה אפשרית אם המשתקם אינו מעוניין בכך.

5 הליקוי ששיעור הנכות הרפואית בו הוא הגבוה ביותר מבין הליקויים של הפונה.

שיקום מקצועי

ב-2022 הסתיים הטיפול ב-13,090 משתקמים: כ-37.8% מהם (4,953) סיימו תוכנית אחת לפחות של הכנה לעבודה בשוק החופשי, 77% בהם הצליחו להשתלב בעבודה (לוח 5). 59% מן המשתלבים בעבודה היו זכאים גם לקצבת נכות חודשית מהענפים נכות כללית או נפגעי עבודה. ל-62% מהמבוטחים (8,137 אנשים) הופסק תהליך השיקום, בדרך כלל משום שהתברר כי אינם מתאימים.

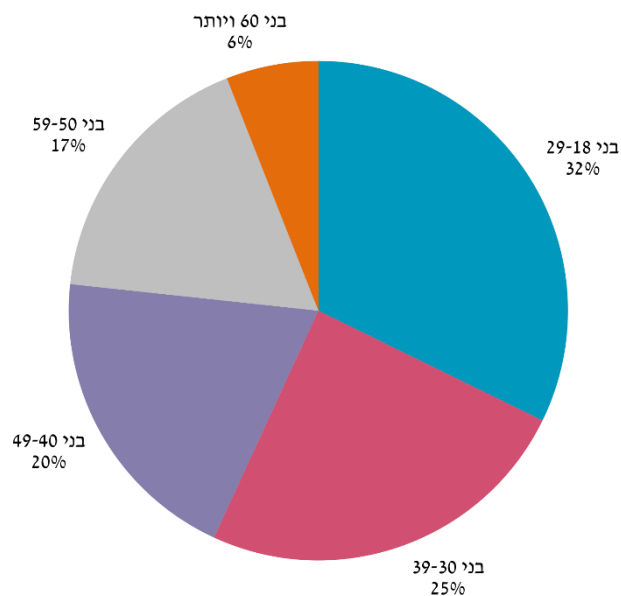
לוח 5: מסיימי שיקום לפי הענף שהם שייכים אליו ואופן הסיום (מספרים מוחלטים ואחוזים), 2022

אופן הסיום	סך הכל		הענף (אחוזים)		
	מספרים מוחלטים	אחוזים	נכות כללית	נפגעי עבודה	נפגעי פעולות איבה
סך הכל מספרים אחוזים	13,090	100.0	10,751	1,486	251
קליטה בעבודה	3,802	29.0	30.2	28.9	38.6
סיום טרום הכשרה	368	2.8	3.1	2.0	0.8
סיום הכשרה מקצועית	609	4.7	5.1	3.1	4.0
סיום סיוע בהשמה	174	1.3	1.4	1.5	2.0
הפסקת הטיפול	8,137	62.2	60.2	64.5	54.6
					602
					100.0
					4.0
					0.0
					0.7
					0.0
					95.3

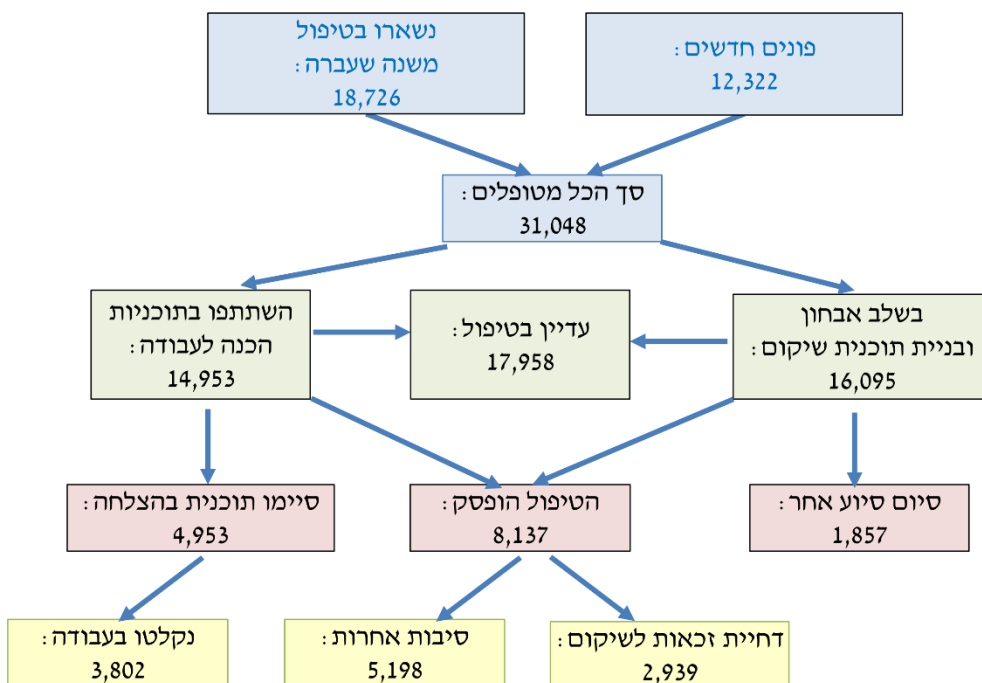
משך השיקום הממוצע של המסיימים ב-2022 היה שנתיים ו-5 חודשים. ההבדלים בין המסיימים במשך השיקום מושפעים בין השאר מהענף שהם שייכים אליו ומהמצב הרפואי. לדוגמה, המבוטחים השייכים לענף נפגעי עבודה סיימו את התוכנית קצת לפני מי ששייכים לענף נכות כללית (שנתיים ו-3 חודשים לעומת שנתיים ו-5 חודשים בממוצע, בהתאמה). פער זה נובע בין היתר מהרגלי העבודה הטובים יותר של נפגעי עבודה וממידת העצמאות הגבוהה למדי שלהם. גם למצב הרפואי יש השפעה על משך השיקום: לבעלי נכות רפואית של יותר מ-65% נדרש זמן רב יותר בממוצע לסיום התהליך מאשר לבעלי נכות רפואית הנמוכה מ-40% – שנתיים ו-7 חודשים לעומת שנתיים וחודש בהתאמה.

מבין מסיימי השיקום שנקלטו בעבודה – כ-32% היו צעירים בני 18-29, ויותר ממחציתם היו עד גיל 40 (תרשים 4). מכלל הנותרים בטיפול מ-2021 או שפנו ב-2022, נותרו בטיפול בסוף 2022 כ-18 אלף (תרשים 5).

תרשים 4: מסיימי שיקום שנקלטו בעבודה לפי גיל, 2022

תרשים 5: האוכלוסייה בשיקום מקצועי לפי שלבי התהליך, 2022

שיקום מקצועי

היקף התשלומים

ב-2022 שולמו במסגרת השיקום המקצועי כ-327.2 מיליון ש"ח לעומת כ-308.7 מיליון ש"ח ב-2021 (במחירים קבועים) – עלייה ריאלית של כ-6% לאחר עלייה מתונה של פחות מאחוז אחד בשנה הקודמת (לוח 6). התשלומים ב-2022 הועברו ל-15,900 אנשים שונים⁶, ומכאן שמשתקם קיבל בממוצע כ-20,600 ש"ח.

לוח 6: ההוצאה לשיקום מקצועי לפי הענף (אלפי ש"ח. מהירי 2022).
2022-2018

השנה	סך הכל	נכות כללית	נפגעי עבודה	שאירים	נפגעי פעולות איבה
2018	259,480	180,333	26,665	6,623	45,860
2019	285,946	200,845	28,552	5,825	50,724
2020	306,476	227,262	30,026	5,173	44,015
2021	308,731	232,666	31,037	5,198	39,831
2022	327,283	250,197	32,151	5,100	39,835

* הירידה בהוצאה בין 2016 ל-2017 היא תוצאה של שינוי במדיניות שבמסגרתו הוגדרו הסיבות המיוחדות לתוכנית שיקום הנמשכת יותר משנה

כ-76% מן ההוצאה השנתית שולמו למשתקמים מהענף נכות כללית (בדומה לשיעור בשנים 2020 ו-2021), אף שהם מהווים כ-89% מן המשתקמים. הפער נובע מההטבות לזכאים בענפים האחרים. כ-44% מן התשלומים יועדו לשכר לימוד (ל-83% מהמשתתפים), וכ-38% לדמי שיקום (לוח 7). בענף נכות כללית יותר ממחצית התקציב יועד להשכלה גבוהה ואילו בנפגעי עבודה ובשאירים יותר ממחצית התקציב יועד לשיקום.

אלה התשלומים ששילם המוסד במסגרת השיקום המקצועי:

- **דמי שיקום:** גמלה חודשית למחיה בגובה קצבת נכות מלאה. משולמת בתקופת הלימודים למי שאינם זכאים לקצבה (נכות כללית או נכות מעבודה) או שקצבתם אינה מלאה בגין נכות בדרגה נמוכה מ-100%, ובתנאי שהם לומדים 16 שעות לפחות בשבוע (כ-123 מיליון ש"ח).
- **נסיעות:** תשלום עבור נסיעות בתחבורה הציבורית למקום ההכשרה/האבחון, או השלמה לגמלת "ניידות כמשתכר" למקבלי גמלת ניידות חלקית. למקבלי נכות רפואית של 65% או יותר שאין להם רכב או רשיון נהיגה המוסד מספק שירותי הסעה (כ-2.7 מיליון ש"ח).
- **שכר לימוד:** השתתפות בשכר הלימוד האקדמי או בעלות ההכשרה, עד הסכום המרבי שנקבע בהוראות אגף השיקום (כ-143 מיליון ש"ח).

6 לא כולל תשלומי קצבאות מיוחדות והיוונים המשולמים לנפגעי עבודה.

- **שיעורי עזר ושירותי הנגשה:** סיוע בשיעורי עזר על פי הצורך ובהתאם להיקף שעות הלימוד וסיוע לנזקקים לתרגום לשפת הסימנים, לתמלול ולהקראות (כ-4 מיליון ש"ח).
- **שכר דירה:** השתתפות בשכר דירה או בתשלום למעונות לשוהים בהכשרה מקצועית במרחק של יותר מ-40 ק"מ ממקום מגוריהם הקבוע, בהתאם לתוכנית הלימוד שלהם (כ-15.9 מיליון ש"ח).
- **מכשירים:** סיוע ברכישת מכשירים החיוניים לשיקום – מחשב, מקלדת מותאמת לעיוורים, ספרים, ציוד לימודי ועוד (כ-3.5 מיליון ש"ח).
- **הוצאות אחרות:** תשלומים במסגרת מיצוי הטבות בכסף, בעיקר עבור נפגעי פעולות איבה ונפגעי עבודה, והשתתפות בהוצאות כלכלה (אש"ל) כפוף לתקנות (כ-34.7 מיליון ש"ח).

לוח 7: מספר המקבלים תשלומים נלווים לפי הענף וסוג התשלום. (אלפי ש"ח ואחוזים). 2022

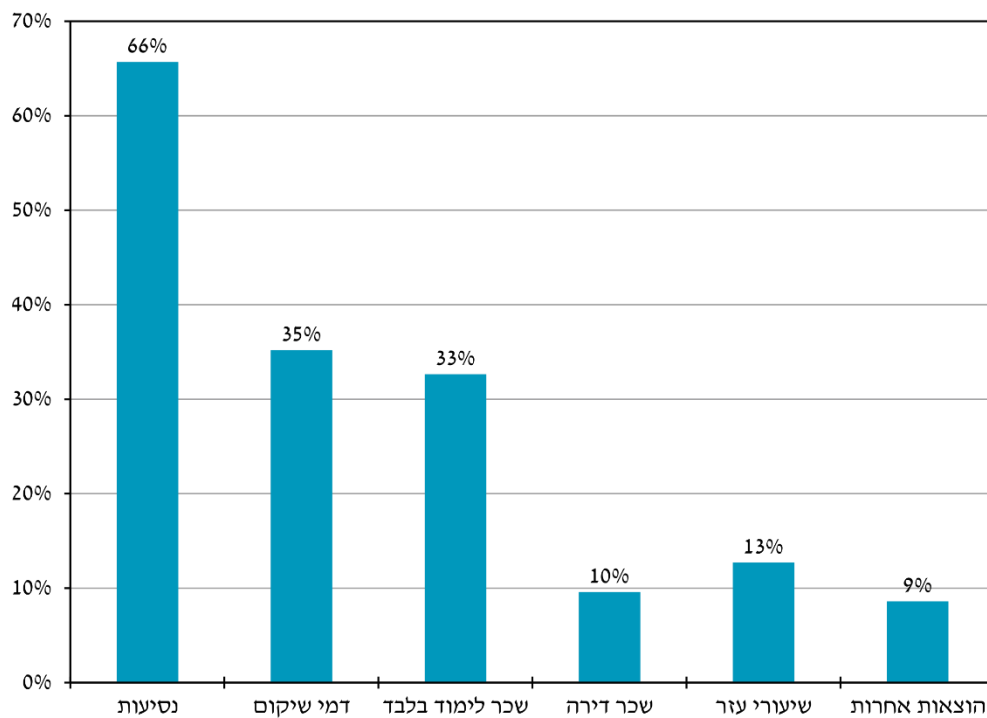
סוג התשלום (אחוזים)						סך הכל		
הוצאות אחרות*	שיעורי עזר	שכר דירה	נסיעות	דמי שיקום	שכר לימוד	אחוזים	אלפי ש"ח	
11.7	1.3	4.8	0.8	37.6	43.8	100.0	327,283	סך כל ההוצאה
1.4	1.7	6.7	1.0	38.8	50.4	100.0	250,197	נכות כללית
0.8	0.4	1.5	0.8	67.8	28.6	100.0	32,151	נפגעי עבודה
1.0	0.2	0.0	0.8	61.3	36.6	100.0	5,100	שאיירים
60.2	0.0	0.2	0.0	11.3	28.2	100.0	39,835	נפגעי פעולות איבה
2,159	1,871	1,387	10,137	5,620	13,276		15,900	סך כל המקבלים

* לא כל הזכאים להוצאות אחרות השתתפו בתוכנית שיקום מקצועי.

מי שנמצא מתאים להשלמת השכלה או להכשרה מקצועית זכאי על פי החוק לתשלומים נלווים (בהם שיעורי עזר, מכשירים, נסיעות ושכר דירה) רבים יותר מאשר מי שאינו לומד, ולעיתים הוא עשוי להיות זכאי לכמה תשלומים במקביל. בדומה לשנים הקודמות, 36% מן המשתקמים קיבלו ב-2022 דמי שיקום (במקום קצבת נכות מלאה או כהשלמה לה) כחלק מהשתתפותם בתוכניות שיקום, ו-66% קיבלו השתתפות בהוצאות הנסיעה למקום הלימודים (תרשים 6). כשליש ממקבלי שכר הלימוד לא קיבלו תשלום נוסף.

שיקום מקצועי

תרשים 6: תשלומים נוספים למקבלים שכר לימוד*, (אחוזים), 2022

* אדם עשוי להיות זכאי לכמה תשלומים במקביל, ולכן סכום האחוזים בעמודות גבוה מ-100.